

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Куряча С.В. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	115
Ларіна Е.Р. НАПРЯМКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ.....	116
Літвиненко Ю.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	116
Попова В.В. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	117
Сех М.І. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ЧИСЛА ВПО.....	118
Тепляк А.М. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	119
Шерстньова М.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	120
Відомості про авторів.....	122

На допомогу в подоланні таких явищ людям похилого віку покликані низка представників соціальних інститутів, зокрема, Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Харків», а саме проєкт «Домашня опіка», який розпочав своє функціонування у місті Харкові з 2015 року. А загалом, по Україні починаючи з 1999 року, по сьогоднішній день цей проєкт діє в 16-ти регіональних Карітасах.

Метою проєкту є покращити якість життя соціально незахищених груп населення, в основному літніх людей, осіб з інвалідністю, бенефіціарів із числа вимушених переселенців - шляхом надання повного комплексу послуг по домашній опіці, надання соціальної та психологічної підтримки, а також підвищення рівня кваліфікації людей, що надають послуги домашньої опіки.

Цілями проєкту є надання комплексного пакету послуг, який включає соціально-медичну, санітарно-гігієнічну, побутову допомогу, підтримку членів сім'ї та спеціалістів з домашньої опіки, проведення тренінгів та організацію культурно-дозвілевої діяльності для людей похилого віку шляхом функціонування Дозвіллевої платформи «Здоровенькі були».

Велику роль у поліпшенні якості життя літніх людей, що сприяє їх довголіттю, відіграє впровадження нових технологій, форм і методів психо-соціальної роботи.

З метою підвищення ефективності роботи фахівця соціальної галузі з людьми похилого віку нами було розроблено технологію роботи соціального працівника з використанням арт-терапевтичних методів з людьми похилого віку в умовах Благодійної організації «БФ «Карітас Харків», а саме, дозвіллевої платформи «Здоровенькі були», яка передбачала реалізацію комплексу інноваційних заходів з використанням засобів мистецтва, психогімнастичних, релаксаційних та розвивальних практичних занять з літніми людьми, спрямованих на підвищення рівня адаптації до умов сьогодення, формування в них позитивних соціальних рис та якостей.

Було організовано та проведено: тренінгові заняття на свіжому повітрі та в різних соціальних територіальних Центрах м. Харкова; щорічне проведення акції «Великодній кошик» з метою забезпечення людей похилого віку продуктами харчування до свята Великдень; творчі та літературні вечори; Святкові програми до Міжнародного дня людини похилого віку (01.10.) із залученням волонтерів з числа шкільної та студентської молоді, а також інших суб'єктів соціальних інститутів; забезпечення осіб похилого віку засобами гігієни та миючими, згідно індивідуальних потреб; інформаційно-просвітницьку роботу з наданням практико-методичних рекомендацій та буклетів для соціальних працівників проєкту тощо.

Таким чином, впровадження технології роботи соціального працівника з використанням арт-терапевтичних методів з людьми похилого віку сприяло вирішенню різноманітних питань соціального і психолого-педагогічного характеру.

Тепляк А.М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Україна за часткою населення у віці понад 60 років входить до тридцяти найстаріших країн світу, тому важливою соціальною проблемою сьогодення є створення комфортних умов для людей похилого віку, з метою зменшення негативних чинників, які супроводжують процес старіння. Значне збільшення частки населення людей літнього віку впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства та спонукає державні та недержавні соціальні інституції до визначення пріоритетних напрямів щодо соціальної роботи із зазначеною категорією населення.

Аналіз наукових праць з проблеми підготовки фахівців соціальної сфери до роботи з різновіковими категоріями населення, показав, що її вивчали такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як С. Архипова, О. Безпалько, В. Бех, Р. Вайнола, Л. Завацька, І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, І. Козубовська, Л. Міщик, І. Мигович. Узагальнення праць вищезазначених авторів дозволяє стверджувати, що, коли літня людина припиняє вести активну професійну діяльність, коло її спілкування звужується, з'являється відчуття фізичної слабкості, що відображається на новому життєвому ритмі та викликає відчуття спустошеності, яке можна подолати, якщо пенсіонер знайде нові інтереси, хобі та захоплення. Тому, дана категорія населення потребує особливої професійної підготовки фахівців (професійно-психологічної та професійно-педагогічної).

Слід підкреслити необхідність набуття соціальним працівником здатності до прийняття адекватних рішень у нестандартних ситуаціях, в умовах дефіциту часу та наявності навичок оптимальної взаємодії під час соціальної роботи в громаді.

Прикладом успішного функціонування територіальної громади є клуби для літніх людей, які дозволяють зробити життя людей похилого віку більш активним і насиченим, що покращує процес соціалізації.

Отже, актуальність підготовки майбутніх соціальних працівників до соціалізації людей похилого в територіальній громаді, обумовлена необхідністю опанування, окрім професійних компетентностей, спеціальними здібностями, вмінням та особистісними якостями, що забезпечують гнучкість та динамізм професійної поведінки, креативність у професійній діяльності, самостійність у пошуку та засвоєнні нової інформації й нового професійного досвіду задля реалізації завдань з якісного надання соціальних послуг цій категорії клієнтів.

Шерстньова М.С.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ

Підготовка висококваліфікованих соціальних педагогів і працівників, здатних до результативної соціально-виховної, профілактичної та корекційно-реабілітаційної діяльності, є однією з центральних проблем професійної підготовки фахівця у закладі вищої освіти. На сучасному етапі дана проблема актуалізується в контексті оновленого соціального замовлення, що вимагає, аби фахівець був інноваційним, творчим, стійким до стресів, готовим до змін і був професіоналом у галузі соціальної роботи.

Аналіз наукової літератури [1; 2] свідчить, що особливості підготовки майбутніх фахівців до роботи з наркозалежною молоддю безпосередньо пов'язані зі специфікою реабілітаційної та подальшої профілактичної діяльності з цією категорією клієнтів соціальної роботи з метою попередження рецидивів. Означена специфіка визначає основні вимоги до професійної діяльності з наркозалежною молоддю.

По-перше, реабілітація наркозалежних якісніше відбувається в умовах групової взаємодії. Отже, під час професійної підготовки майбутніх соціальних працівників значна увага має приділяти розвитку комунікативних вмінь здобувачів вищої освіти, а також умінь організувати групову взаємодію, налагоджувати доброзичливу атмосферу у групі, розвивати навички активного слухання, вміння попереджувати виникнення конфліктів, розширювати знання студентів з основ емпатії.

По-друге, на першому етапі реабілітаційної діяльності з молоддю першочерговим завданням є формування активного прагнення клієнта позбавитися залежності та прийняття факту існування проблеми. Ефективність такої діяльності визначається знанням